

KONNY (39) ai

-o- (5), -ó- (1) *ZawJeft*.

sg m N konny (7). ◇ G konn(e)go (5). ◇ A konného (1). ◇ I konnym (1). ◇ f N konnå (1), konn(a) (1). ◇ A konną (1). ◇ n G konn(e)go (1). ◇ A konn(e) (1). ◇ pl N m pers konni (3). ◇ subst konn(e) (1). ◇ G konnych (9). ◇ A m pers konn(e) (1). ◇ subst konn(e) (2). ◇ I m konnymi (2) *BielKron*, *KwiatKsiąż*, konn(e)mi *BudBib* (2), [konniejsz(e)mi].

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVII – XVIII w*.

Przymiotnik od „kon” ‘zwierzę domowe służące jako siłą pociągowa’; equester BartBydg, Cn (39) : BartBydg 51b; Wiprawa Konna, i wozowa WyprKr 121.

Wyrażenie: »konny objeżdżacz« = agaso, equiso Mącz [szyk 1 : 1] (2): Equiso, Roftucharz/ Obyeżdżacz konny/ Málztałers który fie s końmi vmie obchodzić Mącz 107b, 5c.

a. *Poruszany przez konia (1) : Mola Asinaria, Osłowy młyn/ w którym osłowie robią/ my nie mamy osłów/ á przeto konny/ álbo/ wołowy młyn zowiemy Mącz 17d.*

b. *Na koniu jeżdżący, walczący; czyniony z udziałem konia; equester Vulg (33) : KochPs 98; á było w nim [ufie] konnego ludu iák Wapouius piŕze piętnaście tyfięcy StryjKron 662; Calep 484a.*

W przeciwstawieniu: »konny ... pieszy« (4): Kthemu zá pieniądze pieŕzego y konnego ludu niemáło zgromádzili BielKron 398v, 411; GórnDworz E2v; SarnStat 1039.

W charakterystycznym połączeniu: konny lud (4).

Wyrażenia: »jazda, jeździec konny(-a)« = equitatus Calep; ascensor, aureax, eques Cn (2): bo walczyć będą/ ponieważ Iehowá z nimi/ á záuŕtydzą fię iezdzy konni [ascensores equorum] BudBib Zach 10/5; Calep 369b.

»rycerz, żołnierz konny« (2 : 1): będąc rycerzem konnym ŕtraŕzliwym/ niechay drzewem ŕrogie Parthańczyki przenagrawa KwiatKsiąż 03, 04v; SarnStat 1039.

»turniej konny« (2): ábowiem bywáią ná dworze turnieie pieŕze/ turnieie konne/ bywa ŕzermowánie GórnDworz E2v, Q7.

»konne wojsko« (2): LibLeg 11/85v; A liczbá konnego woýłká [equestris exercitus] byłą po dwákróć ŕto tyŕięcy milionow. WujNT Apoc 9/16.

Szereg: »zbrojny i konny« (2): [Bolesław] Ten napierwey n ŕláchtę woynę ŕłużyć wŕtáwił zbroyną y konną. BielKron 368v; ale widzę zbroinego ludu ykonnego dosyc cudny Poczet ActReg 60; [To kaŕdy z pp. rotmistrzow na pamieci mieć ma, aby z przodu huf konniejszemi a zbrojniejszemi osadził, a takieŕ pobok i nazad, bo teŕ z zadu czasem bywa przodek, a drobniejsze konie i nie tak zbrojne pachołki we ŕrodek. UstWojsk 1561/99].

a. *W funkcji rzeczownika: żołnierz walczący na koniu, kawalerzysta; eques Vulg, PolAnt (17) : Leop 2.Mach 12/10; Ktemu rotty konnych z ŕzykowáne w rzędy [et cursus equorum per ordines digestos]/ y bitwy ŕtháczáne y pothykánia z obu ŕtron BibRadz 2.Mach 5/3, Is 36/9; Iechał thedy [Skanderbeg] do Apuliey z piácią thyfiác rycerŕtwá ŕwego y z konnymi ŕwymi BielKron 252v; Teŕ to przigotowanie á cwiczenie wpotkaniu skonnymi gdy fię obrazliwymi drzewy ŕcieraią y ŕmielŕze rycerze czyni/ y ku obronie y bićiu biegleyŕze KwiatKsiąż O2; BudBib Ex 15/19, Ez 26/7.*

W przeciwstawieniu: »konny ... pieszy (a. piesze rycerstwo) (8), drab« (9): A wyśedł był we trzech tyfięcy drabow [peditibus]/ á ze czterzem feth konnych [equitibus]. *Leop 2.Mach 12/33, 2.Mach 12/20; KwiatKsiąż O2v; ZawJeft 12; ActReg 57; ZAden nápotym czálu pokoju bądź konny/ bądź piefzy/ rufznic krótkich niech nie śmie nośić. SarnStat 499; VotSzl E3; CzahTr F2v; SzarzRyt C3.*

Szereg: »jezdny i konny« (1): Vwielbiony Bog náfz/ wozy iezdne y konne ich potopił *SkarŻyw 481.*

c. *Używający do pracy konia; w funkcji rzeczownika (1) :*

W przeciwstawieniu: »konny ... pieszy« (1): (*marg*) Vciążenie poddanych. (-) Robi dzień y noc/ y konny/ y piefzy/ Przedsię fię z tego chćiwy Pan nie ćiefzy *KlonFlis C4.*

Synonimy: **b.α.** *jezdny, jeździec.*

Cf **KOŃSKI**

ZCh